

РОЛЯ НА ЛИНОГРАВИЮРАТА В ДИЗАЙНА НА СЪВРЕМЕННАТА МОДНА ИЛЮСТРАЦИЯ

Яна Василева

Яна Василева – Нов български
университет
Email: yvasileva@nbu.bg

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия разглежда приложението на линогравюрата в съвременната модна илюстрация. Представени са примери на популярни автори, които са изпълнени в графичната техника. Направен е опит за анализ на техните произведения. Коментирани са разнообразните дизайнерски практики при изработката на модна илюстрация. Особен акцент е поставен върху работата на художника François Berthoud и неговите модни илюстрации.

Ключови думи: дизайн, линогравюра, модна илюстрация

THE ROLE OF LINOCUT IN THE DESIGN OF CONTEMPORARY FASHION ILLUSTRATION

Yana Stefanova Vasileva

Yana Vasileva - NBU
E-mail: yvasileva@nbu.bg

ABSTRACT— This article discusses the application of linocut in modern fashion illustration. Examples of popular authors who have performed in this technique are considered. An attempt was made to analyze their works. The various design practices in the production of fashion illustration are commented. Particular emphasis is placed on the work of the artist François Berthoud and his fashion illustrations.

Keywords: design, linocut, fashion illustration

ВЪВЕДЕНИЕ

Линогравюрата е най-новата графична техника, възникнала в средата на деветнадесети век. Изобретателят на линолеума е англичанинът Уолтън, който през 1860 г. създава материал, предназначен за подови настилки. Въпреки че няма точна информация кой автор е използвал за първи път линолеум за гравьорски цели, техниката бързо се разпространява и се настанява в ателиетата на художниците. През първата половина на двадесети век линолеумът е широко използван в дизайна. Появяват се цветни линогравюри. Техниката е много благоприятна за гравирание на фини щрихи и изпълнение на малки детайли. Материалът е с добра здравина и като метод на работа не се различава от ксилографията. Гравиранието се реализира с метални инструменти с различна форма. Най-много се използват резците с формата на латинската буква „V“, които предоставят най-добро сцепление при досег с материала. Художниците нанасят дълбоките щрихи върху печатната повърхност, след което се поставя печатарското мастило. Щрихованите области остават в ниската повърхност на материала, запазват се ненамастили и остават бели. Като допълнителен инструмент, който дава възможност за гравирание на по-големи площи, се използва обикновено плоско ножче, с късо, добре заточено стоманено острие, прикрепено към дървена дръжка. При отпечатването на графичната форма линолеумът се подлепва към дървен блок, за да се подсигури статичност на материала, докато преминава през печатните валяци. Самият линолеум се използва за първи път като материал за гравирание в Англия през 1863 г., а малко по-късно около 1880 г., и във Виена. Постепенно техниката се пренася и във Франция, където се развива и намира приложение в художественото творчество на редица автори. Линогравюрата предоставя голяма възможност за тиражиране и е причислена към високия печат.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В началото на двадесети век широките възможности на линогравюрата се прилагат в областта на илюстрацията. Знаменитият художник Henri Matisse експериментира с резците и успява да изпълни своите авторски илюстрации с тази техника. Както много други автори, Matisse развива свои собствени похвати за работа с резците. (Фиг.1) Постепенно линогравюрата добива популярност и художниците експериментират с различните инструменти. Някои автори работят предимно с линия, за да изградят силуета на изображението, докато други полагат богата щриховка, като по този начин гравират ниските части и постигат грацията на наситеността в задните планове. В линогравюрата, озаглавена „Бикоборство“ на Pablo Picasso, сме свидетели как художникът подчинява на своите цели разнообразните възможности за полагане на щрихите върху материала. Контрастните цветове на коридата вдъхновяват артиста да пресъздаде една много експресивна сцена. Композицията е много динамична и представя една интересна сцена от коридата. (Фиг.2)



Фиг.1

Фиг.2

Цветът постепенно се промъква като допълнителен композиционен елемент в линогравюрата. В началото на миналия век той бива полаган ръчно върху графичния лист. Техниката е широко използвана от група художници, работещи във Виена през първата декада на века. Те са обединени в сдружението, Виенски работилници - "Wiener Werkstätte", основано през 1903 г. Дизайнерът Koloman Moser и архитектът Josef Hoffman поставят началото на това творческо сдружение. То е разделено на различни отдели. През 1911 г. художникът Eduard Wimmer-Wisgril основава отдела по мода, привличайки и други артисти, които изработват текстил, бижута, пощенски картички, илюстрации и др. Линогравюрата е основната техника, с която работят повечето виенски художници. Особено въздействащи са илюстрациите на художника Koloman Moser за списанието „Ver sacrum“, публикувано през 1902 г. В тях можем да доловим отличното владение на ювелирната техника и влиянието на новото течение Сецесион върху работата на виенските художници.(Фиг.3,4)



Фиг.3



Фиг.4

Явлението Сецесион възниква в края на деветнадесети век, когато група австрийски художници решават да се противопоставят на установените закономерности, наложени от академичните кръгове. Те се обединяват в групи, наречени „Сецесионен“, в превод „отцепници“. Младите артисти отхвърлят консервативните правила, налагани от местните академии, и започват да излагат картините си свободно пред публика. Двете институции, които налагат стандартите в изобразителното изкуство във Виена, са Академията за изящни изкуства „Akademie der bildenden Kunste“ и частната изложбена организация „Kunstlerhaus Genossenschaft“. В тях членуват най-изтъкнатите художници, които селектират произведенията за публичните изложби. Младите артисти с по-модернистично мислене често са отхвърляни и не са допускани до участие в общите изложби, което предизвиква вълна от недоволство. Така младите „отцепници“ започват да се срещат в неформална обстановка, за да обсъждат своите идеи и да анализират картините на чужди автори. През 1894-95 г. се сформира клубът „Siebener Club“ или т. нар. Клубът на седемте. В него членуват артисти, вдъхновени от идеите на сецесиона. Сред младите автори са художникът Koloman Moser и архитектът Josef Hoffmann, които няколко години по-късно, през 1903 г., ще основат дизайн работилницата "Wiener Werkstätte". През 1897 г. във Виена се формира друга група, наречена виенски сецесион „Wiener Sezession“. Тя е ръководена от художника Gustav Klimt и поставя началото на новия художествен стил, известен като виенски сецесион. Подобни групи се обособяват и в Берлин и Мюнхен, като реакция на установените правила в изобразителното изкуство. Групата на виенския сецесион успява да развие най-мащабно своите идеи,

публикувани в периодичното издание озаглавено „Ver Sacrum“. Списанието излиза в периода 1898-1903 г. и включва разнообразни статии.

Сецесионът оказва силно въздействие върху всички области на дизайна.¹ Неговото влияние е особено мащабно в областта на приложната графика и илюстрацията. През 1900 г. е проведена осмата изложба на виенския сецесион, която представя постиженията на различни европейски работилници по дизайн. Акцентът е поставен върху приложните изкуства и предизвиква подчертан интерес в артистичните среди на Виена.

Експресивните рисунки на виенските артисти ни представят модната илюстрация в съвсем нова светлина. Публикуваните графики са издържани в един уникален стил „Werkstätte“, който дизайнерите развиват независимо от френските модни къщи. Графичните петна и динамичното усвояване на формата представят техния усет към градежа на композицията и изграждането на формата. Присъствието на цвета е загатнато в определени области и успешно представя тоналността на десените. Елегантните фигури носят общите характеристики на дизайна на облеклото през първата декада на века и са интересни от гледна точка на избор на графична техника и дизайнерски подход.

Портфолиото „Viennese Fashion 1914-15“ включва разработки на двадесет и пет дизайнери, които работят в отдела по мода в дизайнерската работилница „Wiener Werkstätte“. Благодарение на запазените графични листове можем да добием по-добра представа за дизайна на дрехата и аксесоара в началото на миналия век. Ръчно оцветените гравюри на Degobert Pesche правят силно впечатление. В тях красноречиво можем да отчетем влиянието на японизма в работата на виенските художници. Характерните за сецесиона стилизации на формата са представени много добре благодарение на спецификата на техниката.



Фиг.5



Фиг.6



Фиг.7

Илюстрациите на François Berthoud са безспорното доказателство за актуалността на линогравюрата в работата на съвременните дизайнери. Художникът е роден през 1961 г. в Швейцария. През своята дългогодишна кариера той е работил като арт директор и илюстратор към голям брой списания. Неговите модни илюстрации стават популярни още в средата на осемдесетте години. Подчертаният изчистен рисунък е много характерен за стила на художника. Неговите гравюри категорично изпъкват със своята конструктивна рисунка и ярък силует. Талантливият илюстратор веднага е забелязан и оценен от критиците. Стабилното присъствие на фигурите във формата е забележително. Въпреки класическата организация на композицията, художникът успява да пресъздаде най-отличителните белези на модела. Прави впечатление силното присъствие на силуета във всички негови графики. В някои случаи художникът изпълва белотата на листа, за да създаде подходяща среда за модела. В повечето случаи фонът е равен и осигурява подходяща среда за разположението на фигурите. Вниманието на зрителя бива насочено към модела. Задният план и фонът винаги са спокойни,

¹ Тодорова Е.(2017) Бърза и бавна мода при аксесоарите. Текстил и облекло. Vol.3, p. 74-77

за да не конкурират фигурата в предния план. Търсен и много популярен, художникът успява да пресъздаде по един уникален начин специфичната визия на деветдесетте години.(Фиг.7,8,9)



Фиг.7



Фиг.8



Фиг.9

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Познаването на примерите от златния век и владенето на графичните техники е настина сложна задача, която изисква много време, търпение и постоянство. Въпреки това най-мотивирани млади автори, водени от силното желание да изразят своите идеи, вникват в съдържанието и овладяват тънкостите на гравюрата. Техните оригинални илюстрации носят силен заряд и предават множество послания. Техниките за висок и дълбок печат са много популярни и днес, във време на силна дигитализация и деформация на образа. Модните илюстрации, изпълнени чрез техниките на линогравюрата, офорта и литографията, са много актуални и мигновено правят силно впечатление и печелят вниманието на публиката.

ЛИТЕРАТУРА

- Фартнг, С.(2015) Изкуството цялата история, Книгомания
 Janson, H. Janson A.(2014) История на изкуството, Елементи
 Calahan A. Zachary C.(2015) Fashion and the fine art of pochoir: The golden age of illustration Paris, Thames and Hudson
 Blackman, C.(2007) 100 years of fashionillustration, Laurence King US
 Downton, D.(2010) Masters of fashion illustration, Laurence King US
 Robinson, J.(2015) The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln Limited
 Volker A. (1990) Moda wiener werkstätte. Cantini Editore
 Baudot F. Vienna 1900 the vinnese secession. Assouline Publishing,
 Нерс Ж.(2000) Густав Климт 1862-1918, Алианс-98 ООД
 Сабадош А.(1980) Гравюри и отпечатьци. Български художник
 Павлов И. Маротин М.(1952) Техника гравюры на дереве и линолеуме. Искусство
 Тодорова Е.(2017) Бърза и бавна мода при аксесоарите. Текстил и облекло, vol.3, p. 75-77

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ

<https://en.wikipedia.org/wiki/Linocut>

<https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/Dagobert-Peche/146856/Design-for-a-day-dress,-1914,-Plate-8,-Book-1,-illustration-from-Wiener-Werkstatte-Mode-191415,-pub.-Eduard-Kosmack,-Vienna,-1914-1915-.html>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Ver_Sacrum_\(magazine\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ver_Sacrum_(magazine))

<https://www.francoisberthoud.com/>

https://de.wikipedia.org/wiki/Dagobert_Peche

https://de.wikipedia.org/wiki/Wiener_Werkst%C3%A4tte

<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D1%86%D0%B5%D1%81%D0%B8%D0%BE%D0%BD>